

Н 49-9

66
Став странајасса пролетаријас, бтувтб!!

65.9(2Рос-66)

С 54

10127к

Коми республиканская
библиотека им. В. И. Ленина
ПРАВЕДЧЕСКИЙ ДЕННИК

С. А. СОБОЛЕВ

ВӨР ПРОМЫШЛЕННОСТӨН
да
ВӨР ОВМӨСЛӨН МОГЈАС

КОМИ ГОСИЗДАТ
СЫКТЫВКАР 1935

8X 9X

65.9(2Рос-6Кв)306.1

С 54

Стан странајасса прометаријас, бугутибји

Коми.

С. А. СОВОЛЕВ

2-1208a

ВӨР ПРОМЫШЛЕННОГҒЛӨН да ВӨР ОВМӨСЛӨН МОГЈАС

ВОЈВЫЕ КРАЈЫН НАРКОМЪССА
СТАРШОЈ ИНСПЕКТОРЛӨН СӨВЕТ-
ЈАС КРАЈУВСА III СЈЕЗД ВЫЛЫН
ДОКЛАД
(жидј ванге серт)

10127K

Р
ПОДАРА
Г. П. Б. в Лигр,
1935 г.
Акт. № 56

8x-2
263638

Пожертвования
Национальной библиотеке РК

КОМИ ГОСИЗДАТ
СЫКТЫВКАР, 1935

С. А. Соболев. Задачи лесной промышленности и лесного хозяйства.

Отв. по вып. ред. А. Чеусова.

Техн. ред. М. Шестаков.

Упол. Облита № 1000. Издание № 20. Заказ № 1805. Тираж 3000.
Стат. форм. бум. 72×108, 1/32, 0,8 печ. л. 33,000 знаков в печ. л.
Сдано в набор 13-II-1935 г. Подписано к печати 21-II-1935 г.

Отпечатано в типогр. Коми ГИЗ'я, Сыктывкар, Коммунистическая, 2.

**КРАЈ ОПРАВДАЈТИС
СТРАНАСА ВАЛУТНОЈ ЦЕХЛЫГ ЫМСӨ**

Міжан парвіја Центральнөй Комітет вескөдлөм улын, геніальнөй стратег Сталин јорт вескөдлөм улын вөр промышленность странаын бөрја војасө вежіс ассыс чужөмбансө төдны вермытөм выјоң. Унаөн тіјан піыс төдөны да помнітөны, кушөм вөлі міжан вөр „индустрија“ важөн. Најө вөліны жынвыјө кустарнөй предпріјатіјас, кодјасөн вескөдісны самоучка—мехаык, полуграмотнөй дөсөтнык—прікачык, кодјас аслас көчөіныслы барыш перјөм кынчы, өз төждыгылыны ынөм вөсна.

Мөдөсікас чужөмбаныс вөр промышленностьлөн талуны! Бөрја војаснас реконструірујтөма да стрөйтөма сојасөн, сурсјасөн выль предпріјатіјас, кодјасөс оборудујтөма техника медбөрја шуөм серті да сы боксаы оз уступајтны буржуазнөй странаса сөщөм-жө сікас предпріјатіјаслы. Тајө војасө лөзөма ужө сөщөм гырыс предпріјатіјас, кыч Балахна, Гасскөй комбінат, Кондопога, дубровка, Сталинградскөй заводјас, стрөйтчысөө грандіознөй Камскөй комбінат. А бөстөй вөрлімтан промышленность Војвыв крајлыс! Бөрја војасө таны быдмысны 24 рамаа вөр

підітан гігант—Молотов німа завод, Онегаын
Вл. Иванов німа вөрзавод, Цігломеңын, Кер-
островын, Меңеңын заводжас...

Отчотнөй кадколастлөн положительнөй итогжас-
ис петкөдчөны не сөмын Војвын крајын выл
предпріятіејас лөсөдөмын, важ вөр заводжасө
вужвыјөныс реконструірујтөмын, да најөс тех-
ніка боксаң перевооружитөмын, но і техниче-
скөй оборудованіјесө налыс освоітөмын,
техніка освоітөмын, налыс производствен-
нөй мощностьсө освоітөмын. Прімер пыдд
поң бостны Молотов німа вөрзавод. Зік-
на неважөн вөлі ветлөны сені вредительскөй да
оппортуныстическөй сорніјас сы јылыс, мыј тајө
заводсө-пө стрөйтөма „абу сетчө, кытчө вөлі
колө“, да сешөм производственнөй вынөн, ко-
дөс-пө бытвө „некор оз поң освоітны“. А,
мыј-жө петкөдәіс олөмыс? Став тајө
„пророчествојассө“ вөлі путкылтөма, жугөдөма
фактјасөн јурвывтис, заводса показателјасөн,
заводлөн колан вога уж итогјасөн.

Молотовецјаслөн вермөмјасыс ем резултат
сіјө быдлуңја оперативнөй вескөдлөмыслөн да
төждысөмыслөн, кодөс нуөдіс партіјалөн Краје-
вөј комітет војвыв большевикјас руководитель—
Вл. Иванов јурнуөдөмөн. 1931 вогаң заводітө-
мөн, мөд ног-кө сіјө кадсаңыс, кор Молотов
німа заводыс сувтис ужалан предпріятіејас
стројө, партіјалөн Крајевөј комітет муңлытөг
заңмајтис завод ужөн, сылыс мощностьсө

освоітөмөн, уж муңіг мозыс нуөдіс бура уна перестројкајас, уж муңіг мозыс бырөдіс ставсө, мыј ескө верміс вайөдны заводсө прорывө. Ҷик сы вөсна заводса рабочөј коллектив да ИТР-са шленјас кужісны ердөдны маловерјаслыс вре-дігельскөј бостсылөмјас чінтыны заводлы за-даніјесө: завод вога плансө тыртіс декабр 15 лун кежлө да став показателјас куҶаыс.

Бостам Балахнаөс. Неважөн вөлі печатын јуөр сы јылыс, мыј Балахна тырвыјө освоітис вылынсорта да донтөм бумага вөчөмсө, мыј лунса бумага вөчөмыс сылөн кыптис быдса тө-варнөј поезді груз мындаөҶ.

Абу ічөт успехјас мјан шедөдөма і портјас бурмөдөм-паскөдөмын. Тајө інмө і Војвыв крајса портјаслы, да меҶсасө-нын Ленинградса порт-лы, көні Киров јорт мчнөј вескөдлөм улын, кодөс рабочөј класслөн отјавленнөј врајјас, вөвлөм Ҷиновјевскөј оппозиціјалөн презреннөј подонокјас Ҷещыштисны мјан радјасыс, лөсө-дөма первокласснөј вөр гавань, көні вермөны груҶитсыны өтпырјө 12-14 пароходөҶ, да став груҶитчан ужыс тырвыјө механиҶирујтөма.

Тајө каднәс-жө техника меҶбөрја кыв серҶи стрөйтөма даҶјасөн фаҶернөј заводјас, меҶел да ізтөг вөчан фабрікајас, продукціјаыс кодјаслөн Ҷинөмөн абу омөҶжык заҶраңиҶасаыс.

Став Сојуз пасгаыс вөр промышленностын успехјас арталігөн Војвыв крај бостө торја места. ПарҶіја Крајком да Крајисполком вес-

қобдәм улын отчотнөј кадколастө крај шедө-
дис зев гырыс вермөмјас.

Беломорскөј пилгөм вөр зумыда завојутис
аслыс авторитет мрөвөј рынок вылын і пышкөс
рынок вылын. Мі вермам гөрситчыны сійөн,
мыј мі асөдам да сетам вөрматериал сојузса
медтөдчана новострөјкајаслы: мјан вөр—мос-
ковскөј метрополитен туннејасын, Донбасса
шахтајасын, Москва—Донбасс көрттуј стрөитан
магістрал вылын, Војвыв вөр мі аздам і Украй-
наыс, і Војвыв Кавказыс, і Закавказіеыс, і
Среднөј Азіјаыс. 8 мільон кубометр гө-
гөр вөр вонас петө пышкөс рынок вылө
Војвыв крајыс.

Севтранлес быдлун мөдөдө Војвыв крајыс
кымынкө појезд вөр став Совет Сојузса көрт-
туј транспортлыс медса ответственнөј нужда-
јассө моғмөдөм вылө.

Мосгортоп вич куза мі моғмөдам Москвалыс
ломтас вылө корөмјассө да во чөжөн крај сетө
400 сурс вагонөз вөр.

Војвыв вөр, медсасө пожөм да нја, мунө
машинострөјеніеын, судострөјеніеын, само-
логострөјеніеын ответственнөј деталјас
вөчөм вылө. Некемын во саян сійө деталјас
вөчөм вылас вөрсө пырталм граңца саяыс.
Онi мі өткажитчим сійө сортиментјассө граңца
саяыс вайөмыс, вејим сійөс ас, отечествен-
нөј вөрөн, Војвыв вөрјасын быдмөм
вөрөн.

Сөвет страна границајас сајын беломорскöй пилитöм вөр права серти перјис аслыс вылі марка. Војыв вөр ми ақам не сөмын маті Јевропейскöй странајасын, но і Егіпетын, Аргентинаын да с. в. Мірөвöй рыноксаң ем устојчівöй спрос беломорскöй пилитöм вөр вылө да мировöй рынок вылын СССР-лөн поціјајасыс öнi јонмөма кыз кекор-на.

Некымын во сајын, кор ми вөрсө петкөдлім ещажык-на öнiја дорыс, мијан врајас да конкурентјас „пророчитлісны“, мыј ми огө вермөј содгыны вөрлеқöмлыс ыждасө, мыј ми бытвөкө „бырөдiм-нын ассыным поғанлунјассө“. А öнi Сөвет Сојузлөн вөр промышленностыс вөр петкөдөм серти петіс первој местаö да тыр праваөн пöлзүјтчө тајö первенствонас і вөр качество куға, і сіјö технiческöй обработка куға, і грузитчан öдјас куға да вөр импортiрујтыејаскөд договорјас öккуратнөја тыртөм куға.

Тi помытанныд, кушдөм дыкөј клевета да подлөј комедiја кыпөдлісны сөветскöй вөрекспорт гөгөр сөветјас крајувса мөд сјезд чукөртан кадө. Буржуазнөј гачетјасын продажнөј гiжысјас горзылісны быд пелессаң сөветскöй „демпинг“ јылыс да корісны беломорскöй пилитөм вөрөс бөјкөтiрујтны. Мi төдам, мыј вөсна да кытыс вөлі петө тајö зывөк свістопласкаыс, да мi сің-жө вөлі төдам, мыј воқжык либө соронжык тајö помагас, öд мiрөвöй рыноквы-

лын ми венам мијанлыс конкурент-
ласос.

Сизі сизі і лоі! Швецијас да Финляндияс,
кодјас сизі каднас мирөвөј рынок вылын вөліны
медвоzza местынөс, өні ми јөткім мөд мес-
таө—өд Швеција ки Финляндия оз вермыны
венласны мијанкөд вөр озырунјас боксань. Фин-
ляндиялөн, коді 1932 воzza мирөвөј вөр рынок
вылын кутлис первенствосө, ем 13 миллон
гектар гөгөр вөр массивјас. А Војвыв крајлөн
вөр массивјасыс ыжданас 78 миллон га! Сизі
лыдсыс-кө ми весиг чиятам вөрлыс освоиттөм жу-
көнсө да кутам лыдфыны сөмын 65 миллон га,
і секи вөрлөн тајө вывти гырыс запасјасыс 5
пөв панјоны вөр плөщадасө Финляндиялыс,
—вөр рынок вылын мијан основнөј конкурент-
лыс.

Основнөј итогыс, кодөн воис крајлөн вөр ов-
мөсыс сөветјас крајувса којмөд сјезд вылө, лөб
сыын, мыј крај отчотнөј кадколастө, тырвыјө
оправдајтис странаса валутнөј цехлыс
почотнөј ымсө.

БЫРӨДНЫ ТОРЈАЛӨМ ВӨР ПӨРӨДӨМ ДА КЫСКАЛӨМ КОСТЫН

Но мијан возын сулаалөны-нын выл, нөшта
гырысжык могјас. Страна сувтөдө мијан воzza
выл, ыждадөдөм требоваңјејас. І медым воzza
нуөдны уж вөрэкспорт фронт вылын сещөм-жө

вермөмјасөн, кыңи і воңын, мјанлы колө өнi-ңи
сөлөмсаң босгыны бырөдны сiјө прорывсө,
кодi өнi кутiс лоны вөрлеңөмын.

Вөрлеңөмын вермөмјасыс дагтөны подувсө
оз сөмын тавоса навiгацiјаө, но i 1936 воса
навiгацiјаө вөрекспорт кампанiјесын вермөмјас-
лы,—өд сырјолөн примернө 7 төлысса запас
вөрзаводјаслы вуңө локтан, 1936 во кежлө.
Таңкөн, кызын јукөныс сiјө вөрыслөн, кодi
лоө кылөдөма вөрзаводјасө таво гожөм, кутас
пiлтгыны локтан во первој воңынјас. Со,
мыј вөсна вөрлеңөмын прорывсө өнi леңөмыс,
сiјө лоө лөсөдны асыным сөдтөд сөкыдтор-
јас дај зев төдчана сөкыд торјас ңе сөмын
таво кежлө, но i локтанво кежлө. Та вылө,
дөрт, мi огө вермөј мунны дај огө i мунөј!

Сiјө положөңiјеыс, кодi лоi вөрлеңөмын кра-
јевөј сјезд чукөртчан кад кежлө, кыпөдө зев
ыжыд тревога вөрлеңан план тыртөм вөсна да
тајө тревогасө колө чувствуйтны став крајлы.
Вөр пөрөдөмыс-кө мунө јешцө ңинөм-на да
јанвар 1 лун кежлө-кө пөрөдiм 9 мiллон куб.
вөр, плансө 41 прөч. вылө тыртөмөн, то кыс-
көм куңа планыс тыртөма сөмын 12 прөч.
вылө—кыскөма сөмын 2,750 сурс кубометр.

Вөрын положөңiјеыс талун петкөдчө (харак-
терiзуйтчө) кыскөм да пөрөдөм костын
зев ыжыд торјалөмөн. Тајө торјалөмыс
воө 6,400 сурс куб., 3,600 сурс куб. пыдди,
кодi вөли колөм во јанвар 1 лун кежлө. Мөд-

ног-кө шуны, таво кералом да кыскалом костын
ми лезим лоны сещом торжаломлы („ножыцы“),
кодї пошти кык пөв ыжыджык колөм во-
са сертї.

Виңны сымында вөр мыр бердын—сїјө лоө
сувтөдны вөрлезан программасө удар
улө. Лооны-кө жона лым усөмјас, ми быт ву-
расам вым, содтөд сөкыдторјасөн, кадын кыс-
кытөм вөрсө ковмас лым улыс перјавны-да.

Крајлөн медыжыд көчаиныс—сөветјаслөн крај-
увса сјезд—не сөмын ачыс должен примтны
сөлом дінас матө тајө тревогасө, но і кыпөд-
ны став крајсө, став рајонјассө, мобілізүтны
став селсөветсө прорывсө бырөдөм вылө. Колө
шыбытны сещөм туйтөм сорњјас, мыј көн сурө,
бытбөкө, лымјыс еща-на. Тајө чепуха! Че-
пуха, кодөс вермасны паскөдны сөмын оппор-
туњыстјас мбө мїјан врагјас—кулаклөн колас-
јасыс.

Абу да ез і вөвны сещөм объективнөј пом-
кајасыс, кодјас торкалісны ескө любөј рајонлы
нуөдны вөрлезөмсө нормалнөј өдјасөн, кыскөм
да пөрөдөм костын торжалөмсө лоны лезтөг.
Ез вөвны сещөм помкајасыс дајабуөс!
Ҷик та јылыс вїстало өткымын рајонјаслөн бур
опытыс, кодјас (рајонјасыс) тыртисны кыскасөм
куча сезоннөј плансө 20-30 прөч. вылө. Ташөм
рајонјасыс, примерпыдсї, Нандома, Јемецк
Пїңега, Оңега да уна мук. рајонјас.

Колө гөгөрвоны, мыј колан воца мов апрел

тöлыгöң кыскасöмсö һужöдöмөн, ми чинтам вöв-
яслыс шöйтчан кадсö да һужöдам сiјөн тувсов
гöра-кöңа ужјассö, мöд ногөн-кö бара-жö вöчам
аслыным сөдтöд сöкыдгорјас.

Та вылын колö јона думыштыны унжык ра-
јонјасса ужалысјасыслы мијан крајын, медвој-
дöр, сещöм рајонјасса, кыңи Гр'азовец, Меж-
дуречје, Сокол, Нуксеңица, Ныкомск,
Котлас, Ленскöј да мукöд, кодјас слöјмöд-
чисны тыртны кыскасöм куңа сезонной плансö
вылво кежлö 5—7, мiбö весиг 2-3 прöч. вылö.

Таво вöрлеңан ужјас бура паскöдöм вылö ми-
јан емöс уна сөдтöд выл бур условijeјас.

Лесосечной фондсö бөрjöма тöдчымөнја
буржыка колан вога серти. Прöверка
петкöдлiс, мыј тани торјалöмыс (отклоненijeыс)
5—7 прöчентыс абу ыжыджык.

Таво тöдчымөн буржыка, колöм вога
серти, мунiс пöрöдчöм да кыскасöм вылö до-
говорјас вöчан кампанije колхозјаскöд. Унжык
дöговорсö вöли вöчöма аскадын — нојабр тö-
лыс кежлö. Пöрöдчöмсö таво ми заводитим ко-
лан војас серти тöдчымөн воңжык, да
заводитим, колö вескыда шуны, егö омöла.

А вöр кыскöмөн провалiвайтчам-һин.
Провалiвайтчам сы понда, мыј унжык рајоныс
кыскасöм кежлö кың колö ес лöсöдчыны. Ес
лöсöдчыны доңјасөн, оijöс-кöлујөн, вöвјасөн,
ес лöсöдны аскадын тујјас да с. в. I öни сө ми
мынтыгам лöсöдчöмын сiјö һөлүкijасеыс.

Пример вьлӧ, Јемецкӧј район, вӧр пӧрӧ-
дӧмсӧ бура нуӧдӧмкӧд, мыла оз колчы сӧ-
жӧ кадын кыскӧмӧн? Сы вӧсна, мыј сені ас-
кадӧ, воэвыв, лым устӧэ бостісны лӧсӧд-
чыны вӧр кыскӧмӧ, прӧверіталісны кыскасӧмас
даглунсӧ, ӧdjӧ да оператівноја бырӧдалісны
ставсӧ, мыј верміс ескӧ воэын падмӧдны кыс-
касӧмас. Эік сы вӧсна Јемецкӧј район, ме еска,
сјезд помагіг кежлӧ кужас кыскасӧмын тыртны
сезоннӧј программалыс 35 прӧч.

Сјезд вывса быд участвуйтыслӧн, быд рај-
комлӧн, рајісполкомлӧн, вӧрпромхозлӧн основ-
нӧј могӧн талун лӧӧ пӧрӧдӧм да кыскӧм
костын прорывсӧ бырӧдӧм вьлӧ тыш
котыртӧм. Тајӧ позорнӧј торјалӧмсӧ быт кол-
лӧ бырӧдны буквалнӧ матыса лунјасӧ.
Мӧд ногӧн мӧ вермам ісковтны колӧм војасса
порочнӧј практыкасӧ вылпӧвалӧмӧ, кор вӧрын
мыр бердас коллісны кыскытӧг мӧллонӧн жын-
јӧн гӧгӧр кубометр заготовітӧм вӧр. Аскадын
кавіщејас вьлӧ кыскытӧм вӧр коллі вӧрын,
лӧзӧдліс, потласліс, а сесса унжыкыс мунліс
бракӧ. Сещӧм вӧрсыс пӧлезнӧј прӧдукціјалыс
вӧлі петӧ сӧмын 40-55 прӧч., а сесса ставыс
мунӧ бракӧ. Таво некод оз леэ мӧјанлы
вылпӧваванны сӧјӧ позорнӧј практыкасӧ!

Оті быт колана требоваңіе, кодос мӧ корам
вӧр заготовітелјаслыс—сӧјӧ вьлын качест-
во а древесіна. Збыл, таво леэсӧ неуна сод-
тыны жеңыд (короткомернӧј) вӧрлыс прӧцент-

сө, лездө јонжыка, колөм воста сертү, коссолој да с. в. Но заготовка нуодан техннческөј условннјесын тајө вежсөмјасыс некущөм ногөн оз вермы инмыны експортнөј вөр качество вылө. Мнјаны колө обеспечнтны асыным вөр заводјаснымөс сещөм сырјоөн, кодн мед ескө сетс 75—85 пр-ыс не ещажык експортнөј продукцнја.

МЕХАНҒЫРУЈТНЫ ВӨРЛЕҒӨМ ДА КЫЛӨДЧӨМ

Вөр промышленностлөн медса бөрө колөм участокн лоө вөр лезөм да кылөдчөм. Вөр промышленност некущөм отраслын-нын абу сещөма бөрө колтчөмыс, кущөм ем тајө участокјасас. Бумажнөј промышленност мн кыскнм, вөрпнлтөм өнн оз-нын төд коркө вөвлөм прорывјассө, кыскнм фањера вөчөм, мебел, нзтөг вөчөм.

А өд вөрлеҒөмын да кылөдчөмын вермөјас сајын сулалө вөр промышленностса н мукөд отраслјасөн производственнөј заданнјесассө ушешноја тыртөмыс. Н вөрпнлтан промышленност, н бумага вөчан, н фањера вөчан, н мебелннөј, н нзтөг вөчан промышленност завнснтөны вөрлеҒөмыс да кылөдчөмыс, да пөрөдчөмын, лбө кыскасөмын прорывыс, кыч н кылөдчөмын прорывыс, кутас быч ас бөрсаныс кыскыны вөр промышленностн ставнас бөрө колтчөм.

Оз случаннө мнјан партнјалөн Централннөј Комнтет да правнтельство уж тајө участокјас вы-

лаас пуктынн торја ыжыд ынамаңыҕе. Оз слу-
чайно ноҕабр төлыссаң вел уна спеціальнөй комис-
сияҕас ужавны тајө участокјасөн бөрө колтчөм-
сө бырөдөм вопросјас ылын.

Абу-һын ылын сiјө кадыс, кор ми тiјанкөд
кутам решајтны (а частичнөја өни-һин решајтам)
вөрлеқөм да кылөдчөм паскыда меха-
һиһирујтөм куҕа могјас. Өни-һин, талун
колө паскыда паскөдны лөсөдчөм вөрүн да
кылөдчөмын трудојомкөј (уна ужвын бостыс)
процессјас механиһирујтөмө, мыј ылыс унапөв
төдчөдлөс аслас выступлеһијејасын Сталин јорт.
Та ыло медвојдөр колө бура төдны вөр мас-
сивјасө, бура төдны сырјевөј база. А бостам-
кө лубөј вөрпромховөс, ми аҕҕам, мыј сылөн
руководителјасыс, медвојдөр директорыс, оз
төдны сiјө сырјевөј базасө, кол ылын најө
ужалөны, оз төдны кушөм, шуам, пуктын вөр
промховас буржык организујтны тракторнөј ба-
за. Вөр овмөс ми һекытчө шогмытөма сновтим.
Омөла муно лесосекајас весалөм. Абу лучки
сувтөдөма документациясө лесосечнөј фондын
лоөм текушчөј вежсөмјасы. Оз мун тышка-
сөмыс лесохөһајственнөј кадрјасөс вiқөм вөс-
на, да тырмымөнја велөдөм-быдтөм вөсна. Вөр-
промховса директорјас сөмын секи i заһимајт-
чөны лесохөһајственнөј делөјасөн, кор колө
вундавны лесосекајас. А медым бура нуөдны
вөрпромховас став овмөссө, колө медеа војдөр
төдны, кушөм вөрпромховыселөн сырјевөј база-

ыс, кызі географическі кулөны вөр массивјас-
ыс. Збылвылбсө тащөмторјыс мјјан абу.

Тажө петкөдлө сы јылыс, мјј мјјан вөрпром-
хозјасса уна руководителјас ез-на овладејтны
аславыс делө техниканас. А-өд Сталин јорт
јешщө 1931 воын-на индылс, мјј „хоџајст-
веньник, коді оз көсјы велөдны техни-
касө, оз көсјы овладевајтны техниканас,
—сіјө аңкөдөт, а абу хоџајствовеньник“.

Мјјан вөр озмөсса уна руководителјас вож-
дөн сетөм тајө индөдјассыс өнөџ на ез вөчны
большевістскөј выводјас... Мед ме вылө оз дөв-
мы Бамин јорт, но весіг сещөм воџын муныс
краснознамјоннөј рајонын, кызі Јемецкөј, көні
воөн жынјөн-нын сорнитөны мехаңизаціја јылыс,
өнөџ-на оз төдны ассыныс сырјевөј базасө.

Сещөм-жө актуальнөј мјјан јујасса да порт-
јасса біржајасөс мехаңизирүјтөмлөн ролыс. Ма-
тысса кадын двіна вылын, Ежва вылын мјјан-
лы колө лөсөдны кымынкө выл мехаңизирован-
нөј горнөј біржајас сы мөгыс, медым навигаціја
вөссөмсаң первој лунјассаңыс-жө мјј вермім
ескө тырвыјө ісползујтны ассыным јувывса
флотөс. Оз поџ воџө мјјрйтчыны сещөм прак-
тикакөд, кор навигаціја первој жынјас јувывса
флотаөн төдчана јукөныс ісползујтөө жын наг-
рузкаөн, а лібө весіг і јешщө-на ічөт наггруз-
каөн. Оз поџ воџө лөчны сещөм положеніје,
кущөм вөлі колан во Ежва вылын, көні ічөт ва
вөсна, јулсаң-нын заводітчөмөн, баржа вөлі

вермө нуны сөмын вiтөд квайтөд жүкөнөө сiјө грузысыы, кодөс сiјө вермө лептыны.

Еща-на сiјө шедөдны вөр ужаслыы механьчи-руйтөмсө! Колө велөдчыны кыз почө тырвыјө-жык исползуйтны механьческөј средствояслыы мощностьсө. Од сiјө факт, мыј сiјө механь-ческөј средствоясыы, кодяс емөс мијан краяс, кычi правiлө, исползуйтөны вывти омөла.

Бостөј, пример вылө, Лежскөј автотуј. Сiјө туыс олө оз-нын первој во, сени пiскөдөма бур трасса, вөр массiвсө освоитөма, ем став усло-вијeясыы сы вылө, медым базасыы ужалiс об-разцовөја. Но ми ачзам, мыј 5 трактор пи-ыс ужалө сөмын нөмыс, 5 рејс пыфди суткинас најө вөчөны сөмын кыкөс, 500 кубометр пыф-ди најө петкөдөны сөмын 120-150 кубометрөн. Мыјын-нө делөыс? Вөлөмкө база оз тырт ас-сыы производственнөј заданьeяссө сы вөсна, мыј... оз тырмыны сөвтысјас да рек-тысјас.

Мөд пример: Јавенгскөј подвеснөј туј. 6 мото-воз пиыс ужалө сөмын нөмыс, фiспетчерскөј службасө абу лучкi сувтөдөма, производствен-нөј фiсциплына сещөма лабмөма, мыј јөзыы ву-нөдөны, кор колө стрелкасө тупкыны, да тајө вайөдө аварияјасө, мотовозјассө жугөдлөмө.

Кад-нын помавыны механьческөј средствояс дiнө тајө варварскөј, хамскөј отношеньeсө. Вөр ужас паскыд механьизация вылө вылө капiтало-вложеньeяс јылыы сорнитны заводиттөч вөјдөр

10124K

колö велöдчыны большевiстскöя осваиваѳтны
механiзмјас да бостны наыс тырвыјö производ-
ственнöј мощностсö. Тајö могыс јешщö-нын
актуальнöјжыкөн лöö сывöсна, мыј воцö вылö
мi пыр кутам содгыны вöрлецöмлыс ыждаcö,
да механiзмјасcö кыц колö лучкi использујттöг,
мi пыр кутам зурасны ужалан вын тырмытöмö,
да тајö бара-жö мiјанлы кутас лöсöдны сод-
тöд сöкыдторјас. Тащöм нога сöкыдтор-
јасcö колö бырöдны мiјанлы чужан выјас!

Сенi, кöнi збыл вылö бостеiсны механiзация
освоитöмö, мi аццам-нын тыдалана резултатјас.
Прiмер туйö поцö вайöдны Абрамковскöј
бiржа (шуны-кö, јешщö сiјö стрöйтöмнас абу-
на i цiкöц помасöма), прiмер пыфдi поцö ва-
јöдны Блокстад станокјаслыс ужсö Бобров-
скöј запаңын, кöнi колан навiгацияас најö
векыда вöчiсны револуцiја да торја луијасö Боб-
ровскöј запаң пурјавлiс 30-32 сурс кубометрöм.

Вөр ужјас механiцирујтöм јылыс сорнiтiгөн
колö став выныс тöдчöдны медеа эффек-
тивнöј кырссысан (окорочнöј) станок кор-
сöмлыс коланлуицö. Вöрекспорт ужјас лыдын
кырссысöм мiјан бостö торја места сы вöсна,
мыј сiјö зев уна ужвын бостыс (трудојомкöј)
уж да каднас öтлаасö вiцму вывса ужјас ме-
са цескыд пöраыскöд да бостö уборканыс даc
сурсјасөн колхоцныкјасöс.

Правда, мiјан бiржајас вылын ем кырссысан
станокјас Сазоновлөн. Но тајö станокјасыс

Пожертвования
Национальной библиотеке РК

ев бетим сійос, мыј вѳл намы видчысѳны: налѳи
эффективностыс сещѳм ічѳт, мыј опытној кыр-
сысысыс кырссѳ луннас кѳн сымда-жѳ, мында і
станокыс. Тамы кынзі сазоновскѳј станокјас ге-
тѳны вывті ыжыд прѳцент пунас кырссѳмлыс. Са-
зоновскѳј дорыс эффективнѳјжык кырсысан вым
станок корссѳмлѳи колануныс петѳ јешщѳ і сетыс,
мыј балансѳвѳј тѳвар вѳчѳмлѳн (выработкалѳн)
программаыс пыр содѳ дај кутас содны.

Тракторнѳј базајас вылын крајын ужалѳны
дасјасѳн, а матыса лунјасѳ кутасны ужавны
сѳјасѳн да сурсјасѳн тракторјас, кодјаслы ков-
мас вывті уна кѳчер ломтас.

Сѳвет Сојузлѳн нефтанѳј промышленноѳ
ужалѳ бура, но кѳчер ломтас вылѳ страналѳн
потребностјасыс јона панјѳны нефт перјѳмлыс
ыждајассѳ. Со мыј вѳсна мѳјан воѳын сулаалѳ
мог вежны кѳчер ломтассѳ чорыд лом-
тасѳн. Ме тані сорыта тракторнѳј двигател-
јас дѳнѳ газогенераторјас установѳтѳм јылыс.

Онѳ Челмохотскѳј тракторнѳј станціјајасын
мунѳны-нын колана іспытанјејас, да кык „под-
опытној“ трактор ужалѳны-нын вѳр кыскалѳм
вылын, кѳч ескѳ ѳнѳ тыртѳны сѳмын-на 40-45
прѳч. нормалнѳј нагрузкаысыс. Мѳ тѳдам,
ѳерт, мыј пестѳ некѳр оз поѳ ѳтластытны
нефткѳд. Кѳчер ломтас кѳ сетѳ 11 сурс кало-
рѳј, то пу ломтас, іскусственнѳја сѳјос костѳмлѳн,

сетö сöмын 5—5,5 сурс калоріј. Но мi олам
сецöм кадын, кор мiјан странаын разрешајтö-
ны таыс јона сöкыджык технiческöј пробле-
мајас. Вöрын ужалыс тракторјасöс чорыд лом-
тас вылö вужöдöмсö колö лыддыны сецöм
опытöн, кодi матыса кадын вермас пöрны мас-
сöвöј јавлењіеö. Тажö колö мiјанлы јешцö і сы
вöсна, мыј мiјанлы лöв вајавны кiзер ломтасöс
ылi районјасö вöлөн, 200-300 кілометр сажö кыс-
кöмөн.

Сјезд должен корны вöр организацијасан
тöдчымөн бурмöдны вöр кыскалан тујјас -- јi
тујјас, кодјас мiјанлы сетöны медiчöт асдон,
өнежно-балочнöј тујјас да медбöрын, бурмöдöм
чiмнiк. Зев унаыс оваö, мыј тајö тујјасöс бур-
мöдöм куча неыжыд ујјас вермiсны ескö тöд-
чымөн кыпöдны кыскаган öдјасö.

Јанварын, февралын да мартын крајын вöр-
лечан ујјас вылын ужалö 60 сурс гөгөр вöв.
Тајiкөн массöвöја вöр кыскалан кадö ужалö
6 мiлльон вöлалун. I кор мi кыскалам вöрсö
омöл тујјас вывтi, кöнi весавтöм вужјас, лöп,
мырјас, секи дод вылас нагрукыс чiнö $\frac{3}{4}$ -öв,
а лiбö весiг кубометр жынјöв. А тајö-жö чiм-
нiксö кö ескö бура весавны, лöвöдны, секи ескö
мi, öтi-кö, та вылын економiтам да сурс шајт-
јасөн да, мöдкö, кыскаган выныс состојанiјесö
бурмöдам, а сiч жö вiчам додјас жугавлöм да
өјöс-кöлуј кiссöм. Мiјанөн вöчöм арталöмјас
леткöдiсны, мыј чiмнiкјасöс бурмöдöмыс вер-

мас жеңдөднү мiжанлы кыскасан кад-
сө 20-25 лун ыла. А тая сешөм ыжыд
буртор, кодөс доказывайтгысө оз ков.

Јона уна мiжанлы колө вөчны кылөдчөм ме-
ханiзируйтөм куфа. Механiзацияс мiжанлы
медвојлөр колө сы ыла, медым жеңдөднү кы-
лөдөм ыла муныс древесина освоитан кадсө.
Пурјасөм өдөдөмкөд шөщ колө сөдтыны мi-
жанлыс буксiруйтыс флотсө, медым өдөднү
Архангелскөј портө вөр вөјөмсө. Од мiжан вөр-
кылөдан основнөј магiстралыс—двинскөј—1700
километр куфта гөгөр (Помөдiнсаң Архан-
гелскөј). А мi төдам, мыј јул 25-30 лунјассаң
быд во вавыс јона јамө да перекатјас ылын
буксiрјас жугавлөны оз сөмын Ежва куфа, но i
двина ылын.

Ставныд тi көнкө бура повытаннуд сiјө зев
гырыс сөкыдторјассө, кодјас мiжан вөліны 1934
вөса навiгацияө Ежва ылын, кор сені дыржык
уысны да јул төлыс кежаө вөрнас колiны Ку-
лөмдiнын.

Өвi мероприятеөн, кодлы колө вөзө кежлө
бырөднү ежваса да сыкод-жө сөкыдторјассө
кылөдчөмын, лөө төвса да вөз тулысса пурјас-
өм. Таво мi огө вермөј лезны пурјасөмын сiјө
безобрачiејассө, кодјас вөліны во сајын. Сык-
тылын, например, мi воштiм төвса пурјасөм-
лыс 65 прөчентсө да воштiм 35-40 прөчент
став Комi область паста төвса пурјасөмыс не-
уна улынжык, но төвса пурјасөмыс воштөмыс

вѣлі і став крај паста. Воштім сѣмын сы вѣсна, мыј тајѣ ужыс муніс тащѣм „лозунг“ улын: мед ескѣ сѣмын пурјавны, сѣмын ескѣ тыртны задаңіе лыд боксаң! Таво мјанлы колѣ потребујтны быт тыртны тѣвса да воу тулысга пурјасѣмлыс плансѣ не сѣмын лыд боксаң, но і качество боксаң.

ЛОБѢАНЫ ВѢР СПЕЦІАЛІСТЈАСЛЫГ КАДРЈАС

Омѣм мјан лоі положеніеыс крајын вѢр спеціалістјас кадрјасѣн. Кадрјас мјанлы оз тырмыны, а натѣг мі огѣ вермѣј освоітны еіјѣ паскыд мехаңизаціјасѣ, кодѣс мі кѣсјам нуѣдны. Металлургјаскѣд беседаын Сталин јорт вѣстаіс:

— „Унаѣн невескыда гѣгѣрвоісны партіјалыс лозунгсѣ: „Реконструкціја кадѣ техника решајтѣ ставсѣ“. Унаѣн тајѣ лозунгсѣ гѣгѣрвоісны мехаңіческѣја, мѣд ногѣн-кѣ, гѣгѣрвоісны сы ногѣн, мыј сувтѣдны-кѣ-пѣ унжык машинајас, тајѣн-пѣ бытѣтѣкѣ лоѣнн вѣчѣма ставсѣ, мыј потребујтсѣ тајѣ лозунгѣн. Тајѣ невернѣ. Оз поѣ техникасѣ торјѣдны јѣзгыс, кодјас леѣѣны техникасѣ двіжеңіеѣ. Јѣзтѣг техникаыд кулѣма“.

Сталин јортлѣн тајѣ історіческѣј індѣдыс сѣщѣм-жѣ јона імѣ і мјан вѢр промышленноѣлы. І мі-кѣ медматысга кадас-жѣ огѣ бѣстѣј

кадрјасѝс—„јѝзѝс, кодјас лѝзѝны тѝхнѝ-
касѝ дѝвѝжѝнѝеѝ“,—быдтѝмѝ, мѝ быт зура-
сам вылѝ 1 вылѝ сѝкыдторјаскѝд мѝханѝзација
нуѝдѝмын, мѝханѝзмјас освоѝтѝмын да проѝзвод-
ственнѝј заданѝејас тыртѝмын.

Вѝр промышлѝенностын крајын квалифѝциро-
ваннѝј кадрјаслѝн шѝркода лыдыс ташѝмѝс:
1931 воын 1000 рабочѝј вылѝ вѝлі воѝ 17 ин-
женѝрно-тѝхнѝческѝј работнѝк, 1932 воын—24,
1933 воын—28, 1934 воын—сѝмын 29 инженер-
но-тѝхнѝческѝј работнѝк, секѝ, кор промышлѝен-
ност мукѝд отраслјасын 1000 рабочѝј вылѝ воѝ
шѝркода 70 инженерно-тѝхнѝческѝј работнѝк
гѝгѝр.

Некымын кыв мѝјан промышлѝенностса рабо-
чѝјјас културно-бытѝвѝј обслѝживанѝе
јылыс. ѐтѝ морт вылѝ онас мѝ рѝскодјтам:
89 шѝјт—жѝлстроѝтелство вылѝ да коммунал-
нѝј услугајас вылѝ, 7 шѝјт—медѝцинскѝј отсѝг
сетѝм вылѝ, 2 шѝјт 48 ур—детучреждѝнѝејас
вылѝ, 15 шѝјт 5 ур—културно-просветѝтельнѝј
учреждѝнѝејас вылѝ да најѝс кугѝм вылѝ, 14
шѝјт 50 ур—столѝвѝјјас вылѝ, ларокјас вылѝ,
овощѝхранѝмѝшѝејас вылѝ, 6 шѝјт 85 ур—
пывсанјас да прачешнѝјјас вылѝ. Тачѝкѝн ѝтѝ
рабочѝј културно-бытѝвѝј обслѝживанѝе вылѝ
мѝ вѝзам онас 134 шѝјт 88 ур. Вѝр промыш-
лѝенностса рабочѝјјас културно-бытѝвѝј обслѝ-
живанѝе вылѝ крај куча став рѝскодјасмыс

кајоны 10 миллион шайтӧч, код пые 6,5—7 миллион шайтыс воӧ Севлес былӧ.

Тайӧ ватратајасыс абу-нын сещӧм ичӧтӧс, но мӧ огӧ культурнӧја осваивайтӧј стрӧйтӧм торсӧ. Зев буря стрӧйтӧм барактӧ мӧ њайтӧстам овны заводичӧмсањ медвоцда лунсањыс жӧ. Бур столӧвӧйтӧ колам стеклотӧг. Пывсаныд кӧнӧпавиттӧм,—шувлаалӧ тӧв. Колӧ культурнӧја, морт ногӧн осваивайтны став лӧсӧдӧм торсӧ, пӧлзуйтчыны сӧјӧӧн рафејтӧмӧн. Унжык сӧстӧмаун да культурносъ колӧ.

* * *

Мӧјан условијасын торјӧн лӧӧ сорытны дресина да отходјас используйтӧм јылыс. Загранцаын, отходјас колӧмсӧ шуӧны варварствоӧн. Мӧјан, колӧ шуны, тайӧ варварствоыс лоны ковтӧм ыждајасӧц кыптӧ.

Архангельскӧј заводјасӧ навигацӧјаӧ воӧ 5 миллион кубометр вӧр. Тайӧ лыдыс полезнӧј дресина петӧ 55 прӧч. 20-25 прӧцент мунӧ быдсама пӧлӧс хоџајственнӧј нуждајас былӧ да используйтсӧини мӧјан сӧлӧвӧј станцӧјајас топкајасын. А ставыс ӧсталнӧјыс, мӧд ногӧн-кӧ 20 прӧч. сајас, мӧј лӧӧ миллион кубометр гӧгӧр, мунӧ отходӧ. Но тайӧ ещана: быд завод вылын мӧ јещӧ тревитам да сурсјасӧн сӧм тайӧ отходјасӧ заводјассыс кыскалӧм былӧ. Тацӧкӧн мӧ быд во воштам вескыда миллион шайтјасӧн.

Тайо быдöнаы гөгөрвоана, арталомјас бöрас
лоо зев гөгөрвоана, мыј вöсна заграыцаыи
отходјассö лыдöоны варварствоын да мыј вöсна
ейö варварствоыскöд тышкасомьс кутö мјанлы
исклучительнöј тöдчанун. Мыј сурö тайö
вйöд, —отходјас утылічирүтöм куца—вöчöма-нын.
Торјөн-кө, Цігломеыи стрöйтöма, краын мед-
воца гидромізнöј завод. Стрöйтчö сульфатнöј
завод, коді кутас ужавны Молотов нима завод
отходјас вылын да вöчны быд во 16 сурс тон-
на крафт-целлулоза. Мајмаксавскöј заводјасмыс
отходјассö іспользүтöм подув вылын намечај-
чö стрöйтны пластическöј массајас вöчан завод.

Лöсöдсö проект јешшö кымынкö гырыс гид-
ромізнöј заводјас стрöйтöм вылö; быд завод
тайöјас пыс кутас сетны быд во мільон літрөн
дај унжыкөн дрөвеснöј спирт.

Мечкаын (Архангельск дінын) таво заводіт-
час стрöйтсыны гігантскöј сульфатно-целлулознöј
завод, коді вонас кутас сетны 100 сурс тонна
вылын качества јездöдöм целлулоза. 1935 во
кежлö правітельство лөзіс-нын 10 мільон шайт,
а заводыс ставнас кутас сулавны 120 мільон
шайт гөгөр. Тайö стрöітельствоыслөн проектс
колö ештыны таво јул кежлö, а 1937 воын меч-
кінскöј сульфатно-целлулознöј завод должен-нын
сувтны ужалыс предпріятіејас лыдö краын.

Мірöвöј вөр рынок вылын буржуазнöј госу-
дарствојассö панјөмөн шöщ, мі сіјö-жö кадас
вөр промышленностьамыс отходјассö іспользүтö-

мын ми колам наыс чоң дас војас былө. Матыса војасө мијанлы колө бырөдны таяө јанөдана бөрө колтчөмсө. Та былө колө, медем бид завод збыл былө пөри быдса комбинатө, медем сылөн вөліны подсобнөј предпріјатіјес—цехјас да таяө подув вылын мед ескө шедөдис бид чаг тор іспользујтөм, өнја отходјасыс народнөј овмөслы колана материалнөј ценностјас лөгөдөмөн. Мијанлы сің-жө колө јавітны пөшщадатөм тыш лесосекајас Һельчкі вундалөм вөсна да медасө-һин выборочнөј рубка вөсна дрөвесіна воштөмјаскөд. Колан во, например, сөмын кык трест куҫа—Севлес да Комилес куҫа—ми колім лесосекаас зев һин скупа лыддөмөн, куім да жын мільон кубометрөң дрөвесіна. Һекущөм вөрпромхозын, вөртранхозын крај пагта оз позь леңны выпөлавны таяө урокјассө.

Помас кымынкө кыв колө шуны вөр промышленность фінансөвөј овмөс јылыс. Кадһин велөдчыны лыддысны калкулаціјаөн. Кадһин гөгөрвоны, мыј Лежскөј базавһ-кө, например, ми кутам заданјесө тыртны 30 прөчөнт былө, а Удмискөј узкоколејка вылын—40 прөч. былө да сещөм-жө положөһје кутам леңны і вөр овмөсса мукөд участокјас вылын, ми огө петөј фінансөвөј прорывјасыс. Колө став выныс төдчөдны, мыј асдон чінтөм вөсна тышыс мијанлы сещөм-жө актуалнөј мог, кыңи качество вөсна тыш. І сіңө хоҫајст-

векник, леспромхозса сійö директор, кодi оз
гөгөрво тајос, оз куж виңны (беречь) государ-
ственной шайтсö, оз лыдды коланаон асдон
вöсна тышкасöм, сiјö оз вермы колны дај оз
кол мыждытöг.

Ме еска, мыј Војвыв крајса сöветјас, партија
крајевöј комитет вескöдлöм улын, испытаннöј
большевик Владiмир Иванов јурнуöдöмөн ку-
жасны öдјö бырöдны сiјö бөрö колчöмсö, ко-
дöс лоi лeзöма вөрлeзöмын, медматыса дека-
дајасас жö верстайтасны воштöмсö да важ мозыс
кутасны честöн нуны Сöветјас страна-
са валутнöј цехлыс почотнöј ыимсö!
(Гора аплодисментјас).

Инд. №-5042

152

дОН 25 yr.

Ан-93-651/534

113384

Комит
2/208a